

Michał SZYMAŃSKI*

ASPEKTY PRZYGOTOWANIA, DZIAŁALNOŚCI ORAZ ZAOPATRYWANIA POLSKICH KONTYNGENTÓW WOJSKOWYCH

Autor omawia problemy dotyczące logistyki w misjach pokojowych widziane ze szczybla batalionu Wojska Polskiego wykonującego samodzielne zadania poza granicami kraju.

Wnioski oparte są na osobistych doświadczeniach logistyka uczestniczącego w wielu misjach pokojowych w Europie i na Bliskim Wschodzie. Paradoksem nazywa to, że w każdej misji obowiązywał inny model logistyki.

1. WSTĘP

Obecnie jestem oficerem sztabu 11 LDKPanc. Pracuję jako młodszy specjalista wydziału G-4. Moje doświadczenie w misjach pokojowych zdobyłem, wyjeżdżając razem z 10 batalionem zmechanizowanym 10 BKPanc na misje: 2000 rok Kosowo (jako PJW OS), 2003 i 2005 PKW Irak (pierwsza zmiana oraz czwarta zmiana).

Wyjazdy na misje do Kosowa oraz na pierwszą zmianę PKW Irak wiązały się z pełnym przygotowaniem pododdziału do wykonywania zadań poza granicami kraju. Na każdej z tych misji pełniłem rolę logistyka polskiego batalionu (szefa Sekcji S-4). Wiązało się to z zapewnieniem dla wszystkich żołnierzy batalionu pełnego zabezpieczenia logistycznego. Cały mój referat oparty jest tylko i wyłącznie na moich spostrzeżeniach i doświadczeniach zdobytych jako osoba odpowiedzialna za logistykę w ostatnim ogniwie łańcucha logistycznego. Są to doświadczenia i spostrzeżenia oparte większości na praktyce, a w mniejszej części na teorii. Jeżeli wkładnie się jakiś błąd, z góry przepraszam.

Pododdziały znajdujące się na misjach pokojowych oraz ich logistyka wykonawcza znajdują się na końcu łańcucha logistycznego i są odpowiedzialne za zaspokojenie wszystkich potrzeb logistycznych sił zaangażowanych do wykonywania zadań.

Wojskowego łańcucha logistycznego możemy użyć do określenia całego procesu gromadzenia i dostarczania zaopatrzenia i świadczenia usług (transportowych, remontowych, medycznych, komunikacyjnych, bytowych itp.).

---

* Kpt. mgr inż. Michał SZYMAŃSKI

Jak wiemy, pojęcie „logistyka” odnosi się do szeregu przedsięwzięć mających na celu utrzymanie gotowości bojowej wszystkich zaangażowanych sił.

Zadania wojskowego łańcucha logistycznego

- zapewnienie skutecznych przepływów produktów logistycznych wojskom niezbędnych zarówno w czasie pokoju, jak i wojny. Wymaga to zapewnienia wojskom systematycznego zasilania w środki zaopatrzenia, tśm, środki medyczne itp.

Zakres działania wojskowych łańcuchów logistycznych obejmuje

- dostawy uzbrojenia;
- dostawy sprzętu technicznego;
- dostawy środków materiałowych i technicznych środków materiałowych;
- dostawy usług logistycznych (pralnie, zakwaterowanie, odpowiednie zapewnienie warunków sanitarno-higienicznych)

Łańcuchy logistyczne powinny spełniać nw. wymagania

- strategii:
- poziom oddziału - kompania, batalion
- poziom szczebla taktycznego - brygada, dywizja
- poziom operacyjny - korpus
- funkcjonalności:
  - przystawać do warunków odpowiedniego poziomu.
- informacyjności:
  - programy komputerowe umożliwiające efektywne zarządzanie i monitorowanie stanem zapasów w magazynach branżowych oraz pozwalające na szybkie i sprawne składanie zapotrzebowań na brakujące środki materiałowe;
- dynamiki;
- elastyczności:
  - wszystkie łańcuchy logistyczne powinny być elastyczne i dostosowane do zadań i warunków pola walki.
- racjonalności:
- racjonalne wykorzystywanie wszystkich elementów łańcucha logistycznego.
- infrastruktury:
  - magazyny branżowe poszczególnych szczebli. Zapewnienie odpowiedniego sposobu i metody przechowywania (MPS, żywność, amunicja, tśm itp.)
- zakwaterowanie żołnierzy,
- zapewnienie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych.

Na poziomie batalionu (grupy bojowej) łańcuchy logistyczne są najbardziej zmienne. Spowodowane jest to częstą zmianą dynamiki działań.

2. PRZYGOTOWANIE KONTYNGENTU

Przygotowanie komponentu (batalionu) do wykonywania zadań poza granicami kraju obejmuje szereg czynności zmierzających do pełnego zabezpieczenia logistycznego pododdziału.

Przygotowanie kontyngentu pod względem logistycznym wiąże się z:

- określeniem ilości oraz asortymentu zabieranych środków materiałowych i tśm (tabela należności i nie tylko - przykład później);
- przygotowanie całości sprzętu (pojazdy itp.) do warunków panujących w rejonie misji;
- wymiana płynów, uszczelniaczy, ogumienia, dokładna weryfikacja sprzętu;
- wyposażenie żołnierzy zakwalifikowanych do udziału w misji w należne i niezbędne pzm i inny należny sprzęt (broń, kamizelka, hełm, sprzęt opchem itp.);
- wykonanie badań lekarskich oraz szczepień ochronnych;
- zapakowanie całości zabieranego sprzętu i mienia do kontenerów transportowych i odpowiednie przygotowanie ich do transportu;
- przygotowanie dokumentów transportowych i celnych;
- przygotowanie i zaplanowanie przemieszczenia;
- ważną częścią przygotowania jest wykonanie asygnat finansowych na całość zabieranego mienia przez oddział gospodarczy oraz przekazanie ich do batalionu logistycznego odpowiedzialnego za prowadzenie ewidencji sprzętu poza granicami kraju.

Istotną rzeczą, która ma wpływ na późniejszą działalność logistyczną, jest skład logistyki batalionu, jej skompletowanie i wyszkolenie osób, które będą odpowiedzialne za prowadzenie gospodarki materiałowej, technicznej i magazynowej. Od lat logistyka w polskich misjach przechodziła różne zmiany. W każdej z misji, w której uczestniczyłem, nie było takiego samego modelu logistyki.

Chciałbym zaznaczyć, że wbrew panującej opinii, przy formowaniu pododdziałów wyjeżdżających na misję, osoby, które znajdują się w komórce S-4 (logistycy), muszą zapewnić funkcjonowanie całości batalionu we wszystkich służbach logistycznych:

- służba czołgowo-samochodowa
- służba komunikacji
- służba uzbrojenia i elektroniki
- służba łączności i informatyki
- służba inż.-sap.
- służba chemiczna
- służba żywnościowa
- służba mundurowa
- służba środków bojowych
- służba MPS
- służba infrastruktury
- służba kulturalno-oświatowa (Sekcja S-1)
- służba wychowawcza (Sekcja S-3).

Do wszystkich wymienionych służb potrzebni są magazynierzy.

Poza tym Sekcja S-4 jest odpowiedzialna za logistyczny system meldunkowy (meldunek logistyczny - LOGREP i meldunek transportowy MOVREP) składany do przełożonego oraz za monitorowanie transportu i ruchu wojsk. System meldunkowy pozwala przełożonemu monitorować stan zapasów oraz ilości zużywanych środków materiałowych oraz jakie istnieją potrzeby lub problemy. Również w przypadku szkód i strat w sekcji logistycznej musi być osoba, która będzie odpowiedzialna za prowadzenie postępowań w sprawie szkód i strat w mieniu wojskowym.

KOSOWO

W sztabie batalionu Sekcja S-4 składająca się z:

- szefa Sekcji S-4 (logistyka batalionu)
- oficera ds. transportowych
- trzech chorążych odpowiedzialnych za planowanie w służbach technicznych i materiałowych

W kompanii logistycznej znajdowała się sekcja logistyczna z szefem sekcji mająca w swoim składzie wszystkich szefów służb odpowiedzialnych za gospodarkę materiałową i techniczną. Również w etacie byli magazynierzy.

IRAK zmiana I

W dowództwie batalionu był szef logistyki.

W sztabie batalionu Sekcja S-4 składająca się z:

- szefa Sekcji S-4
- oficera ds. transportowych
- 7 szefów służb.

W kompanii logistycznej - magazynierzy.

IRAK zmiana IV

W sztabie batalionu Sekcja S-4 składająca się z:

- szefa Sekcji S-4
- 3 szefów służb.

W kompanii dowodzenia i zabezpieczenia - magazynierzy.

Inne pododdziały (batalion logistyczny, batalion dowodzenia) posiadały zupełnie inną logistykę z podziałem na szefa logistyki z szefami służb i na Sekcję S-4.

PROPONOWANY MODEL LOGISTYKI BATALIONU

Na każdym poziomie powinna następować pełna koordynacja procesów logistycznych. W siłach zbrojnych i poza nimi mamy do czynienia z dużą liczbą procesów logistycznych. Ich pełna koordynacja wymaga wyróżnienia jednej osoby odpowiedzialnej za to zadanie. Jest nim właśnie logistyk (w niektórych przypadkach szef S-4).

Szef logistyki podległy dowódcy batalionu (lub szefowi Sztabu) oraz:

- osoba odpowiedzialna za transport i logistyczny system meldunkowy (sekcja planistyczno-transportowa);
- osoby odpowiedzialne za służby logistyczne (maks. 2 specjalności na jedną osobę);

Najlepszym rozwiązaniem byłoby stworzenie sekcji technicznej i materiałowej. Szefowie tych sekcji byłiby jednocześnie szefami służb.

Ten model pasowałby do każdego szczebla dowodzenia.

3. DZIAŁALNOŚĆ W RAMACH KONTYNGENTU

Działalność w ramach kontyngentu opiera się na pełnym zabezpieczeniu wszystkich potrzeb logistycznych sił zaangażowanych do wykonywania zadań w rejonie misji. W każdej misji wojskowej zakres świadczonych potrzeb służb logistycznych jest inny. Uzależnione jest to od przyjętych

porozumień międzynarodowych. Jednak we wszystkich misjach wojskowych logistyka grup bojowych, batalionów musi prowadzić ewidencję mienia, która powinna być wiarygodna i aktualna z ewidencją główną NSE (organu brygady logistycznej). Rozbieżności między stanem ewidencyjnym i rzeczywistym muszą być wyjaśnione, a w przypadku stwierdzenia szkody w mieniu stosuje się procedury dochodzeniowe według przepisów obowiązujących w Wojsku Polskim. Stosowanie procedur podobnych jak procedury w kraju powoduje wydłużenie czasu od chwili ogłoszenia szkody w mieniu wojskowym do czasu zakończenia postępowania (zdarzały się przypadki zakończenia postępowania po upływie kilkunastu miesięcy).

KOSOWO

Gdy uczestniczyłem w misji w Kosowie jako PJW OS, logistyka batalionu odpowiadała za pełne zabezpieczenie potrzeb logistycznych. Organem zaopatrującym było NSE stacjonujące w Macedonii, które dostarczało zaopatrzenie we wszystkich klasach z wyjątkiem klasy I (żywność do przygotowania posiłków).

Zaopatrywanie batalionu odbywało się w następujący sposób:

klasa I

- suche racje - NSE
- żywność do codziennego gotowania oraz woda:
  - dostawa raz w tygodniu realizowana przez firmę DANISH CAMP SUPPLY (następnie segregacja i dostarczanie do bazy kompanijnej)
  - Pieczywo odbierane codziennie z piekarni polowej pododdziałów francuskich.

Wszystkie pozostałe klasy również były dostarczane przez NSE. System zaopatrywania realizowany był na podstawie miesięcznych zapotrzebowań, które składane były do NSE.

Po rozmieszczeniu batalionu w Kosowskiej Mitrownicy pododdziały zostały rozmieszczone w trzech różnych bazach: główna, kompanijna, plutonowa. Rozmieszczenie batalionu w trzech różnych bazach spowodowało kłopoty z zabezpieczeniem odpowiednich warunków socjalno-bytowych.

Funkcjonowanie pododdziałów opierało się na bazie namiotów NS-10 oraz sprzętu polowego (stoły, taborety, łóżka).

Problemy i potrzeby świadczenia różnych usług:

- przy udziale francuskich pododdziałów inżynierskich zostało przygotowane podłoże w bazie głównej,
- zapewnienie odpowiedniej ilości dostarczanej energii elektrycznej do namiotów oraz do podłączenia urządzeń grzewczych (brak agregatów prądotwórczych wysokiej mocy [TABELA NALEŻNOŚCI] oraz odpowiedniego oprzyrządowania i specjalisty),
- odpowiednie przechowywanie żywności (brak wystarczającej ilości kontenerów chłodniczych – w początkowej fazie [TABELA NALEŻNOŚCI]),
- żywienie stanu osobowego odbywało się na bazie kuchni polowych KPŻ-100,
- spożywanie posiłków odbywało się pod namiotami NS-10. Po kilku miesiącach dostarczono namiot, w którym urządzono stołówkę,
- potrzeba zapewnienia i stworzenia możliwości realizacji usług pralniczych, kąpielowych oraz obsługa toalet (problem z podpisaniem kontraktu z firmą miejscową na świadczenie usługi na obsługę toalet w podłączeniu zabranych z sobą łaźni kontenerowych - brak oprzyrządowania do podłączenia [pompy, rury PCV, zbiorniki na nieczystości], zapewnienie wywozu nieczystości).
- obsługa i naprawa pojazdów,
- wywóz odpadów (współpraca z miejscowymi władzami).

IRAK

Działalność logistyczna kontyngentu realizowana jest zgodnie z następującymi dokumentami:

- Wytycznymi szefa Sztabu Generalnego Zarządu Logistyki P-4 (16.06.2003);
- Wytycznymi szefa Sztabu Generalnego Zarządu Logistyki P-4 w sprawie prowadzenia gospodarki materiałowej PKW w Iraku (24.09.2003);
- Zasadami prowadzenia gospodarki materiałowej w PKW poza granicami kraju.

Państwem wiodącym w dziedzinie logistyki (zaopatrywanie w środki materiałowe i częściowo w techniczne środki materiałowe) są Stany Zjednoczone, które na mocy umów i porozumień międzynarodowych (MOU - Memorandum of Understanding) przejęły kompetencje w zakresie koordynacji i organizacji logistyki wszystkich kontyngentów. Zaopatrzenie realizowane jest zgodnie z amerykańskim systemem klas zaopatrzenia - zintegrowany system zaopatrywania (ACSA - WZÓR):

- klasa I - suche racje,
- klasa III - paliwa z wyjątkiem olejów i smarów,
- klasa IV - materiały konstrukcyjne,
- klasa V - materiały wybuchowe,
- klasa VIII - materiały medyczne.

Drugą częścią zabezpieczenia realizowanego przez stronę amerykańską jest zabezpieczenie realizowane w ramach kontraktu podpisanego przez armię USA z firmą Kellogg Brown&Root. Zgodnie z tym kontraktem firma ta świadczyła następujące usługi:

- żywienie w stołówkach;
- pralnicze, obsługa toalet oraz usługi kąpielowe;
- dostarczanie paliw i ich częściowa dystrybucja;
- dostarczanie pojazdów osobowo-terenowych oraz ich obsługa (pojazdy przyznane przez rząd USA na czas pełnienia misji poszczególnym kontyngentom)
- wywóz odpadów i ich utylizacja;
- zapewnienie zakwaterowania w kontenerach lub w namiotach (I zmiana PKW - zakwaterowanie w pałacu w BABILONIE - problemy z wykonaniem oświetlenia, podłączeniem agregatów, zabezpieczeniem otworów okiennych),
- zabezpieczenie energetyczne.

Zaopatrywanie narodowe realizowane jest przy udziale polskiego NSE, które jest odpowiedzialne za zaopatrywanie w klasie I (zapasy żywności), II (umundurowanie i inne artykuły), III (MPS - oleje i smary), IV (zaopatrywanie medyczne), V (środki bojowe).

System zaopatrywania realizowany był na podstawie miesięcznych zapotrzebowań, które składane były do NSE oraz na podstawie składanych zapotrzebowań w systemie ACSA. Oczywiście na pilne potrzeby składane były zapotrzebowania doraźne.

Bieżąca działalność sekcji logistycznej opierała się na nadzorowaniu przepływu środków materiałowych z NSE poprzez magazyny branżowe batalionu do pododdziału; ewidencjonowaniu tego faktu w książkach głównych batalionu; wykonywaniu asygnat niezbędnych do realizacji tego przepływu.

Środki materiałowe możemy podzielić na dwa rodzaje:

- jednorazowego użytku - które podlegają ewidencji, ale nie są rozliczane z chwilą wydania ich użytkownikowi (potrzeba wykonania protokołów zużycia);
- materiały trwałe - które podlegają rozliczeniu i ewidencji aż do momentu ich wybrakowania (co realizowane było miesiąc przed rotacją kontyngentu).

Sekcja również miała obowiązek wykonywania sprawozdań logistycznych (stan resursu pojazdów, zużycie środków materiałowych) i wysyłania ich do przełożonego oraz na bieżąco monitorowania ilości środków materiałowych w magazynach branżowych. Wykonywano też comiesięczne porównanie stanów środków materiałowych w poszczególnych służbach z ewidencją prowadzoną w polskim NSE.

Przed przystąpieniem do wybrakowania sekcja musiała dokonać analizy wszystkich środków materiałowych, które mogłyby podlegać wybrakowaniu i przedstawić propozycje do NSE. Następnie przygotować dokumenty niezbędne do wybrakowania - protokoły przeklasyfikowania i wybrakowania.

Sekcja logistyczna zajmowała się również monitorowaniem transportu i ruchu wojsk w strefie odpowiedzialności grupy bojowej. Polegało to na przesyłaniu informacji o planowanych konwojach oraz innych większych wyjazdach w strefie odpowiedzialności batalionu do przełożonego. Jeżeli planowany był wyjazd poza strefę odpowiedzialności batalionu, przesyłane było zapotrzebowanie na wyrażenie zgody oraz na nadanie numeru transportu, gdzie podawano:

- dokładny termin i godziny wyjazdu z poszczególnych baz transportu,
- trasę przejazdu,
- dowódcę konwoju,
- ilość pojazdów z rozbiem na typy,
- ilość osób biorących udział w transporcie,
- kryptonim i częstotliwość dowódcy konwoju,
- numer telefonu satelitarne.

W zależności od tego, jakie miejsce docelowe miał konwój, zapotrzebowanie to wysyłało się 24 lub 48 godz. wcześniej. Po uzyskaniu zgody na transport i otrzymaniu numeru transportu osoba z Sekcji S-4 odpowiedzialna za transport wykonywała wszystkie niezbędne dokumenty dla dowódcy konwoju (numer transportu, wykaz osób uczestniczących w konwoju oraz sprzęt, ilość osób oraz sprzętu konwojowanego itp.) i przeprowadzała instruktaż.

4. ZAKOŃCZENIE KONTYNGENTU

Rola służb logistycznych w przygotowaniu kontyngentu do zakończenia misji wojskowej lub do rotacji również jest ogromna oraz inna dla każdej z misji.

Podczas misji w Kosowie logistyka musiała dokonać zakończenia pełnej działalności, ponieważ podjęto decyzję o wycofaniu batalionu do kraju. Zostały zlikwidowane trzy bazy, w których batalion pełnił służbę, i doprowadzone do stanu sprzed wejścia batalionu.

W misji wojskowej w Iraku zakończenie działalności w poszczególnych zmianach polega na przekazaniu obowiązków pomiędzy starą i nową zmianą polegających na porównaniu zgodności ewidencji pododdziałów z ewidencją batalionową oraz ewidencją NSE oraz przekazaniu UiSW pododdziałów. Wykonywano również asygnaty i na mienie zabierane do kraju celem przekazania w kraju oraz przekazy mundurowe stanowiące podstawę rozliczenia się z pzm podlegających zdaniu.

5. ZAKOŃCZENIE

Podsumowując należy stwierdzić, że ranga logistyki powinna być stale utrzymywana na wysokim poziomie, ponieważ każda z misji wojskowej czy działalność na terytorium kraju nie obejdzie się bez niej.

Logistyka jest wszystkim, ale wszystko bez logistyki jest niczym

Powinno ustalić się jeden w miarę elastyczny model logistyki, przystający do każdej z misji wojskowej. Skład tej logistyki powinien zawierać wszystkie osoby odpowiedzialne za prowadzenie nadzoru oraz ewidencji w służbach logistycznych oraz magazynierów w każdej z tych służb. Brak ww. osób powoduje szukanie niewykwalifikowanych osób, które muszą dodatkowo wykonywać inne obowiązki. Często bywa tak, że osoby te popełniają szereg błędów, co w znacznym stopniu rzutuje na późniejszą działalność logistyczną oraz na przerwy w dostawach zaopatrzenia dla wojska.

Powinno zostać zmieniona instrukcja do prowadzenia gospodarki poza granicami kraju, która uwzględniałaby działania na misjach wojskowych, zgoła odmienne od warunków krajowych, i w znacznym stopniu zmieniała lub nawet uprościła działalność służb logistycznych.

W głównej mierze działalność ta opiera się na wykonywaniu dużej części dokumentów, które mogłyby być wycofane lub procedura ich wykonania uproszczona:

- rozkazy wyjazdu na pojazdy mechaniczne - pełnią rolę tylko i wyłącznie ewidencji przebiegu pojazdu - metoda likwidacji rozkazów wyjazdu i składanie przez techników pododdziałów zestawienia z przejechanych kilometrów za poszczególne miesiące.
- na wydane jednorazowe środki materiałowe nie powinno się wypełniać protokołów zużycia, ponieważ na pewno zostaną one zużyte lub ulegną naturalnemu zniszczeniu.
- bardziej realne dostosowanie postępowań w sprawach szkód wojskowych do warunków misji pokojowych (scedowanie większości uprawnień na dowódcę kontyngentu).

Samodzielny wyjazd pododdziałów na misję wojskową może doprowadzić do tego, że aby zapewnić odpowiedni poziom usług logistycznych trzeba byłoby bardzo powiększyć etat logistyki (przykład Kosowo - zapewnienie pełnych dostaw usług logistycznych). W celu pełnego zabezpieczenia logistycznego byłaby potrzeba zabierania wielu potrzebnych środków materiałowych, które nie są ujmowane w tabeli należności.

Zasadne byłoby podpisanie umowy z cywilną firmą logistyczną (oczywiście pod kontrolą wojska) na świadczenie części usług logistycznych.

SUMMARY

The Author describes problems concerning logistics in peacekeeping missions considered from the Polish Army battalion's point of view performing actions abroad.

Conclusions based on personal experiences of an quartermaster taking part in number of peacekeeping missions in Europe and Near East. The Author calls it a paradox that in every mission there was a different model of logistics valid.

Recenzent: gen. Waldemar Skrzypczak